

Varhaiskasvatuksen ilmoitusvelvoite ja muuta ajankohtaista

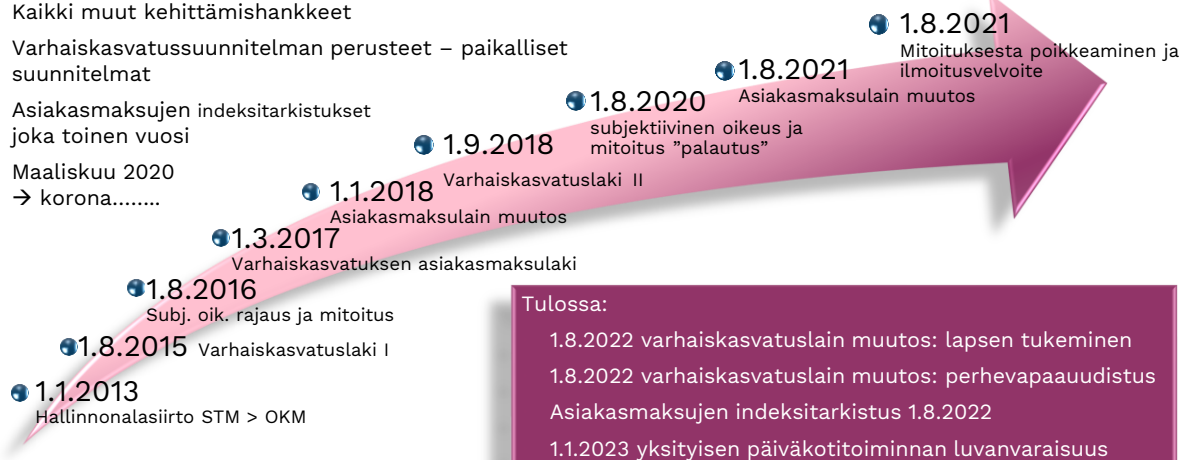
Talentia jäsenkoulutus – webinaari 21.9.2021

Jarkko Lahtinen
@JLtwiitti

1

Muutoksen tuulet puhaltavat vauhdikkaasti

- 1.8.2018-31.7.2021 maksuton varhaiskasvatuskokeilu
- 1.8.2021- 31.5.2024 kaksivuotinen esiopetus kokeilu
- Kaikki muut kehittämishankkeet
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet – paikalliset suunnitelmat
- Asiaksmaksujen indeksitarkistukset joka toinen vuosi
- Maaliskuu 2020 → korona.....

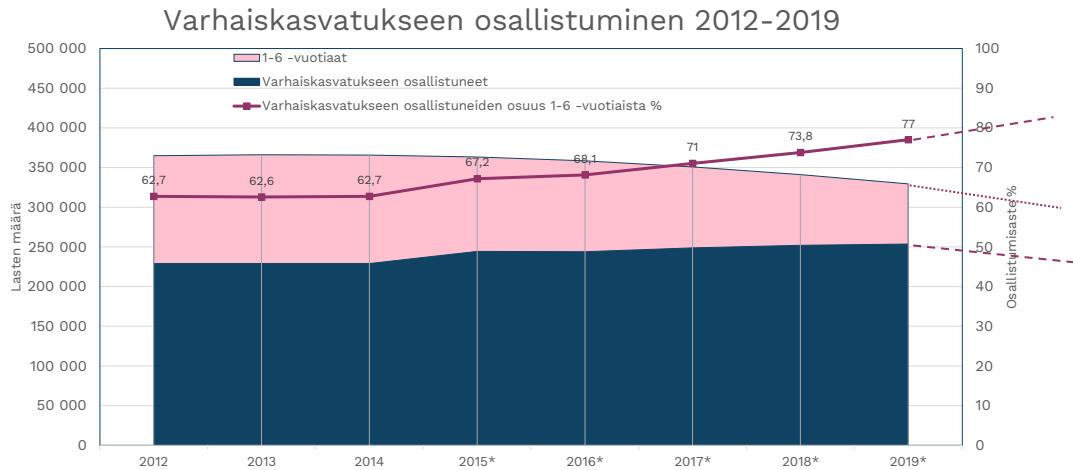
Tulossa:

- 1.8.2022 varhaiskasvatustakiin muutos: lapsen tukeminen
- 1.8.2022 varhaiskasvatustakiin muutos: perhevapaaudistus
- Asiaksmaksujen indeksitarkistus 1.8.2022
- 1.1.2023 yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraisuus

2

2

Osallistuminen ja varhaiskasvatus

*Palveluseteli tilastoitu 2015 alkaen

Lähde: THL, Varhaiskasvatus 2019

KUNTA
LIITTO

3

Varhaiskasvatus - muutokset nyt

- **Asiakasmaksut muuttuivat 1.8.2021** alkaen (asiakasmaksulain muutos)
- **Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu** (esiopetus viisi-vuotiaille) alkaa (**kokeilulaki jo voimassa**)
 - Paikalliset kokeiluopetussuunnitelmat valmiina?
- **Varhaiskasvatuslain muuttaminen** –muutokset voimaan 1.8.2021 alkaen
 - Mitoituksen poikkeamiseen säädöksen selkiyttäminen
 - Henkilöstön ilmoitusvelvoite
- **Perhevapaaudistuksesta johtuvat varhaiskasvatukseen kohdistuvat muutokset.**
- **Lapsen tukemiseen liittyvät ratkaisut**
 - Varhaiskasvatuslain muuttaminen – Lakiluonnos ollut lausunnoilla
 - Lakia esitetään voimaan 1.8.2022 alkaen
- **Varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan luvanvaraisuus**
 - Lakiluonnos lausunnoilla – muutosta esitetään voimaan 1.1.2023 alkaen (siirtymäaika)

4

KUNTA
LIITTO

4

Varhaiskasvatuslaki **muuttunut 1.8.2021**

(HE 249/2020 vp)

- Muutoksella selkiytettiin mitoituksesta poikkeamisen säädöstä, 36 §:ää
 - Henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, ei edes yllättävissä tilanteissa
 - Lapsen hoitoaikojen muutosten osalta lyhytaikainen poikkeaminen edelleen mahdollinen
- Lakiin lisättiin henkilöstön ilmoitusvelvollisuus 57 a ja b §
 - Ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.
 - Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle.
- Laki hyväksytty sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisena ja on tullut voimaan 1.8.2021 alkaen

5

KUNTA
LIITTO

5

Päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeaminen

Pykälään lisätty uusi momentti: **Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.**

- Sivistysvaliokunnan mietintö, poimintoja ([SiVM 1/2021 vp](#))
 - Valiokunta pitää tärkeänä huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen järjestäjillä ja tuottajilla on **riittävät ja toimivat sijais- tai muut varajärjestelyt myös henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin.**
 - Valiokunta korostaa varmistumista siitä, että mitoitukseen kuuluvan henkilöstön **poissaoloja ei korvata siirroilla toisista lapsiryhmistä käyttäen esimerkiksi mitoitukseen kuulumatonta henkilöstöä**, kuten erityistä tukea tarvitsevien lasten avustajia. Sijaisjärjestelyt tulee toteuttaa lapsen edun mukaisesti.

Lähtökohtaisesti mikään muu asia mitoitusten osalta ei ole muuttunut!

6

KUNTA
LIITTO

6

Mitä mitoituksen osalta siis tapahtui?

- Tehdyn lakimuutoksen osalta muutettiin/selkiytettiin ainoastaan mitoituksesta poikkeamista henkilöstön poissaolojen osalta
 - Laissa siis tarkennettiin mitoituksesta poikkeamista siten että se ei ole mahdollista mistään henkilöstön poissaoloon liittyvästä syystä, ei edes yllättävien tilanteiden osalta.
 - Työvuorot tulisi pyrkiä laatimaan siten että mitoituksen osalta ollaan säädösten mukaisessa tilanteessa kaikkina aikoina. Tarkoitus ei siis ole toimia siten että esimerkiksi iltapäivisin olisi jatkuvasti tilanteita, jossa mitoitus ei toteudu. Muuten pelisäännöt eivät ole muuttuneet.
- [Aluehallintoviranomaisen 16.12.2020 julkaiseman valvontaohjelman](#) mukaan (poimintoja):
 - **Suhdeluvun toteutumista tarkastellaan toimipaikka- ja päiväkohtaisesti** eli laskemalla lasten ja ammatillisen kelpoisuuden omaavan henkilöstön määrä kussakin toimipaikassa kunakin päivänä.
 - Lapsia **voi jossakin toimipaikan osassa hetkellisesti olla paikalla enemmän kuin** varhaiskasvatusasetuksen 1 §:ssä **säädetty suhdeluku sallii**, jos suhdeluku muulloin päivän aikana tasaantuu.
 - **Turvallisesta varhaiskasvatusympäristöstä on kaikkina ajankohtina kyettävä huolehtimaan hyvin.** Näin ollen lasten lukumäärä ammatillisen kelpoisuuden omaavaa henkilöä kohden tulee suunnitella ja pitää toimintapäivän kaikkina ajankohtina mahdollisimman lähellä asetuksessa säädettyä suhdelukua, eikä tiettyinä toimintapäivän ajankohtina toistuva merkittävä suhdeluvun ylittäminen ole säädösten mukaista

7

KUNTA
LIITTO

7

Ilmoitusvelvoite varhaiskasvatuslaissa

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus, 57a §

- **Lain 26–30 §:ssä tarkoitettuun varhaiskasvatushenkilöstöön** kuuluvan on toimittava siten, että lapsen varhaiskasvatus toteutetaan tässä laissa edellytetyllä tavalla.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettuun työ- tai virkasuhteisen henkilön **on ilmoitettava viipymättä** varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa tässä laissa säädetyn mukaisesti. **Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti.** Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle.
- Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi ja epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- **Varhaiskasvatuksen järjestäjän** ja tuottajan on **tiedotettava henkilöstölleen** ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat **menettelyohjeet on laadittava kirjallisena ja pidettävä julkisesti nähtävillä.** Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.
- Tässä pykälässä tarkoitettu **ilmoitukset säilytetään, kunnes vuosi on kulunut sen kalenterivuoden päättymisestä, jona ilmoitus tehtiin.**

8

Toimenpiteet ilmoituksen johdosta, 57b §

- Edellä 57 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun ilmoituksen vastaanottaneen varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan aiheeton viivytystä käynnistää tarvittavat toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei pystytä itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan annettava asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei 1 ja 2 momentissa mainituista toimenpiteistä huolimatta poisteta. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä asian käsittelemiseksi ja epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin 58 §:ssä säädetään.
- Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty.
- Jos varhaiskasvatus toimintaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi muutetaan ja muutoksella on erityistä merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta, on varhaiskasvatus toiminnan muutoksesta ilmoitettava muutoksen kohteena olevan lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle.

KUNTA
LIITTO

8

Henkilöstö ja velvoite

Ketä velvoite koskee

- Kunnan järjestämää ja yksityisen palveluntuottajan toteuttamaa varhaiskasvatusta
- Varhaiskasvatustilain 26-30 §:n mukaisia henkilöitä:
 - varhaiskasvatuksen opettaja, sosionomi, lastenhoitaja, perhepäivähoitaja ja erityisopettajaa
- Sekä vakituisia, että määräaikaista työntekijöitä
- Päiväkodin johtajalla ei ole ilmoitusvelvollisuutta

9

Miten ilmoitus tulee tehdä

- Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti omalla nimellä
 - Tarkempi toimintatapa päätetään kunnassa
- Ilmoitus tehdään toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle eli käytännössä työntekijän esihenkilölle
 - Kaikki epäkohtailmoitukset tulee saattaa kunnan varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan tietoon
 - Vaikka ne saataisiin hoidettua itsenäisesti toimipaikassa.

<https://minedu.fi/varhaiskasvatuksesta-kysyttya>

9

Millaista asioista tulee ilmoittaa

- Kaikki tilanteet, joissa toimitaan tai olosuhteet voivat johtaa varhaiskasvatustilain tai sen tavoitteiden toteutumisen vastaiseen tilanteeseen.
- Esimerkiksi
 - epäkohta tiloihin liittyen
 - epäkohta mitoituksen toteutumisessa
 - epäkohta toimipaikan toimintakulttuurissa
 - lasten epäasiallinen tai sopimaton kohtelu
 - epäkohta lapsen vasun noudattamisessa.
- Epäkohtailmoitusta ei saa sekoittaa lastensuojelulaissa tarkoitettuun ilmoitusvelvoitteeseen → kts. lastensuojelulaki 25 §
- Tarkoitus olla matalan kynnyksen keino puuttua epäkohtiin → aiheetonta ilmoitusta ei ole
- Kaikki ilmoitukset eivät välttämättä aiheuta toimenpiteitä → kyse ilmoittajan subjektiivisesta näkemyksestä asiaan liittyen

10

<https://minedu.fi/varhaiskasvatuksesta-kysyttya>

10

Mitä kunnassa tulee tehdä?

- Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat **menettelyohjeet laadittava kirjallisena ja pidettävä julkisesti nähtävillä.**
- Menettelyohjeista **tulisi selkeästi ilmetä**
 - Ne henkilökuntaan kuuluvat työntekijät, joita ilmoitusvelvollisuus koskisi
 - Miten ja kenelle ilmoitus tulisi tehdä.
 - Ilmoituksen tulee sisältää vain epäkohdan tai sen uhan poistamista ajatellen tarpeellisia tietoja
- **Riittävästi ohjausta** sen arvioimiseksi, millaisia epäkohtia ilmoitusvelvollisuus koskisi.
- Ilmoitusvelvollisuudesta tulee **tiedottaa kaikkia varhaiskasvatuksen toimipaikassa työskenteleviä henkilöitä**, Myös niitä, joita ilmoitusvelvollisuus ei koskisi
- **Yksityinen palveluntuottaja** voisi **liittää menettelyohjeet omavalvontasuunnitelmaan.**

11

<https://minedu.fi/varhaiskasvatuksesta-kysytya>

11

Lähijohtajan tehtävät ilmoituksen johdosta

- **Vastaa ilmoitus**
- **Aloittaa tarvittavat toimet** epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi käynnistää **ilman aiheutonta viivytystä**
- **Johtavan viranhaltijan antaa asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa** epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Johtavan viranhaltijan **ilmoitettava asiasta edelleen Aville** tai Valviralle, **jos epäkohtaa** tai ilmeisen epäkohdan uhkaa **ei em. mainituista toimenpiteistä huolimatta poisteta**
 - Etenkin yksityisen varhaiskasvatuksen kohdalla, sillä yksityisen varhaiskasvatuksen osalta kunta on ensisijainen valvontaviranomainen
- **Ilmoituksen jättäjän informointi** mihin toimenpiteisiin hänen ilmoituksensa perusteella on ryhdytty
- **Toiminnan muutoksesta ilmoitettava muutoksen kohteena olevan lapsen vanhemmalle** tai muulle huoltajalle.

12

<https://minedu.fi/varhaiskasvatuksesta-kysytya>

12

Tulossa olevat muutokset

Perhevapaaudistus ja varhaiskasvatukseen kohdistuvat muutokset.

Esitetään voimaan 1.8.2022 alkaen

- Lapsen subjektiivinen oikeus alkaa sen kk:n alusta kun lapsi 9 kk
- Poissaolo vanhempainrahakauden aikana → oikeus paikan säilymiseen

Lapsen tukemiseen liittyvät ratkaisut

Esitetään voimaan 1.8.2022 alkaen

- Kolmiportainen tuki
- Hallintopäätös erityisestä tuesta
- Työjakoa ja toimintatapamuutoksia eri ammattiryhmien välillä
- Lapsen vasu

Varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan luvanvaraisuus

Esitetään voimaan 1.1.2023 alkaen

- Koskee päiväkotitoimintaa
- Lupaviranomaisena aluehallintovirasto
- Kunnan rooli?
- Vaikutukset yksityiseen toimintaan?

Millaisia vaikutuksia muutoksilla on omaan työhöni ja työyhteisöön?

13

KUNTA
LIITTO

13

Jarkko Lahtinen
jarkko.Lahtinen@kuntaliitto.fi
@JLtwiitti

www.kuntaliitto.fi

14